Sopron város vasútállomásának kisajátítási helyszínrajza (1845)

Jelzet: MÁV Archívum, Központi Archív tervtár, KR.11289 doboz

A MÁV Archívum legrégebbi dokumentumai a Sopron-Bécsújhely vasút 1845-1846-ban készített kisajátítási térképei. A vasútvonalat 1847. augusztus 20-án adták át a forgalomnak, így ez a második legrégebbi magyar területen épült gőzvontatású vasútvonal. A térképek a vonal magyarországi, 1921 előtti határokon belüli településeinek területét ábrázolják: Sopront, Ágfalvát, Lépesfalvát, Márcfalvát, Nagymartont, Borbolyát, Rétfalut, Pecsenyédet és Lajtaszentmiklóst. A térképek készítői Josef Mesko és Johann Ziegler földmérő mérnökök voltak. A rajzok többsége külterületekről maradt fenn, a kevés kivétel közé tartozik a most bemutatott Sopron (németül: Ödenburg) város kisajátítási térképe.

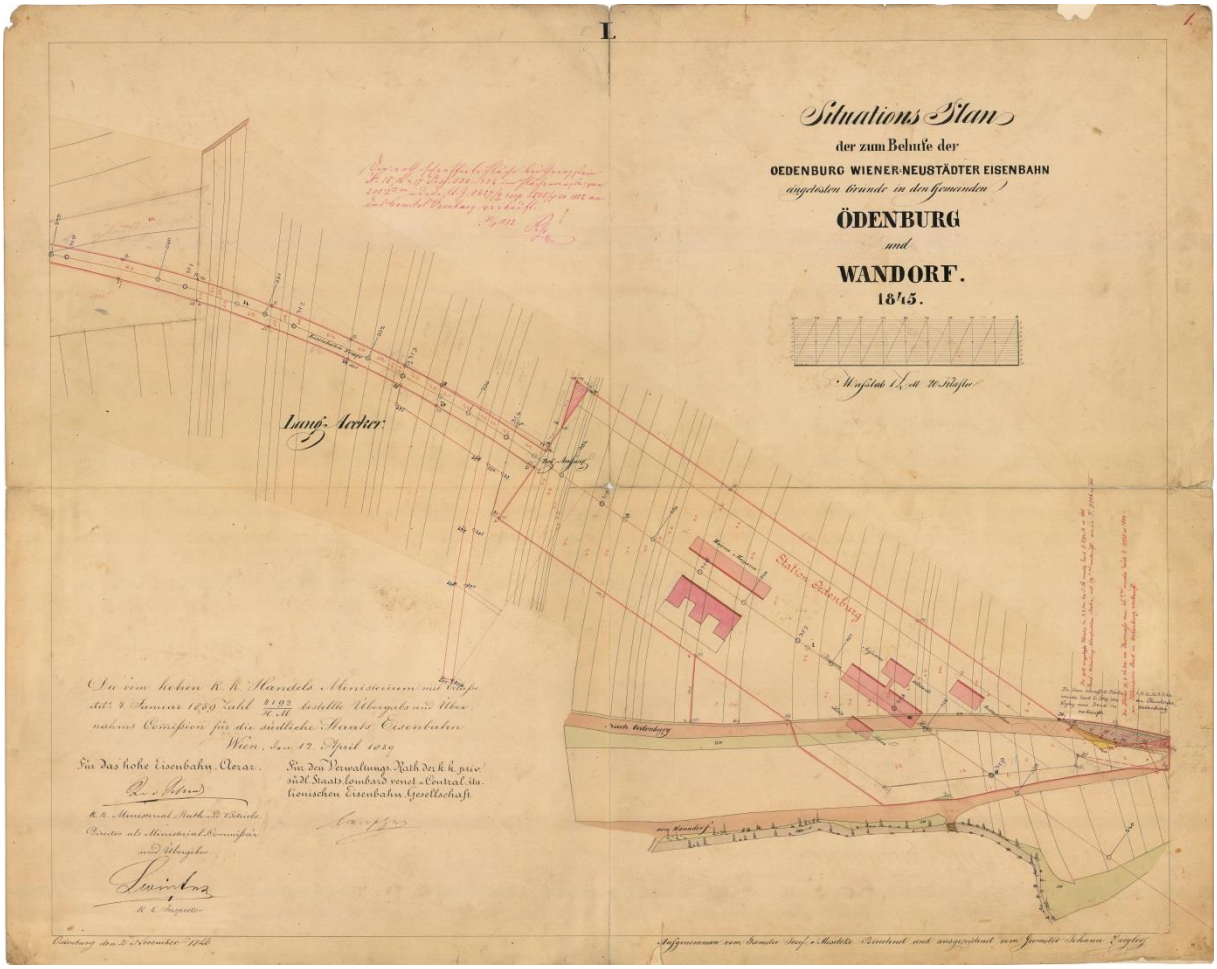

A térkép különös értékét az adja, hogy a soproni pályaudvarnak (később Sopron Déli pu.) ez az első ábrázolása. Az 1:1440 méretarányban (1 hüvelyk = 20 öl) készült helyszínrajzon piros színnel tüntették fel a szántóföldekből kisajátított terület határát és azon belül 1-től 64-ig terjedő sorszámmal az érintett önálló telekkönyvi egységeket. A

vágányhálózatot nem rajzolták meg, mert ennek feltüntetésére a kisajátítási térképeken nem volt szükség. Az átmenő fővágány vágánytengelye (közepe) és azon a vonal eredeti szelvényszámozása viszont látható (329-340), sőt a méterrendszerre való áttérés utáni újraszelvényezés is (31.0-31.9 szelvény).

Az Allgemeine Bauzeitung 1847. szeptemberi beszámolója szerint „az állomás épületekkel együtt 15.000 négyszögöl *(53955 m2, a szerk. kieg.)* területet foglal el, amelyen hat, a vállalathoz tartozó és tetszetős stílusban készített épület áll." A helyszínrajzon mind a hat épület látható az épületek funkciójának megjelölésével: felvételi épület, személyforgalmi csarnok, étterem, fűtőház, áruraktár és egy nagyméretű fel nem tüntetett funkciójú épület az áruraktárral szemben. Utóbbi valószínűleg szintén áruraktár volt. Az építési terveket a bécsi Matthias Schönerer (1807-1881) mérnök készítette, és ő vezette az építkezést is. Sajnos az épületek eredeti tervei nem maradtak fenn.

A kézzel színezett rajzon több utólagos feljegyzés is található. Az egyik 1859-ből, amikor a Déli Vaspálya Társaság átvette az általa előző évben megvásárolt vonalak dokumentációját a Kereskedelmi Minisztériumtól. Az 1882-83-as feljegyzések egy-egy kisebb terület változást rögzítettek.

A vonal története röviden

Sopron város és az ausztriai Bécs – Gloggnitz vasútvonal Bécsújhely állomásának vasúttal való összekötésére 1845. március 30-án alakult meg a Sopron - Németújhelyi Vasúttársaság. A társaság tagjai voltak többek között a Sina S. György bankár, és a helyi nagybirtokosok, Széchenyi István gróf és Esterházy Pál herceg. A vasút üzemét a megnyitástól (1847.07.20) a Bécs – Gloggnitzi Vasúttársaság látta el. 1854-1858 között osztrák állami tulajdonban állt, majd egy magántársaság a k.k priv. Déli Vaspálya Társaság (röviden Déli Vasút) vette meg. Az osztrák szakasz 1924-től a Bundesbahnen Österreichs (BBÖ, később ÖBB) része. A Déli vasút 7,2 km-es magyar szakasza (ekkor már Duna-Száva-Adria Vasút a neve) 1932-ben történt államosításától a MÁV hálózatának része. 1976-ban a MÁV a vonalat Győr-Sopron-Ebenfurti Vasútnak adta bérbe. 2001-ben a Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút a vonal követlen kezelője lett.

A vonal története részletesen

Lovas Gyula: A bécsújhely-soproni vasútvonal 150 éve. In: Vasúthistória Évkönyv 1997, Budapest, 1997, 172-227 p.